

22. 12. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K aktuálním souvislostem ESG v kontextu Evropské unie a České republiky

Koncept ESG (Environmental, Social and Governance) se postupně stává fenoménem, který čím dále výrazněji ovlivňuje přístupy k fungování obchodních korporací ve světě a v Evropské unii zvláště. Obecně přitom vychází ze staršího, ale velmi blízkého konceptu CSR (Corporate Social Responsibility). Naproti konceptu CSR se ale ESG zaměřuje na vícero oblastí zájmu a odpovědnosti a jeho hlavní přínos spočívá v tom, že úsilí obchodní korporace v tomto směru lze hodnotit a měřit. V zásadě se jedná o kvalifikovaný přístup korporací ke třem klíčovým oblastem, a to životní prostředí (Environment), sociální otázky a souvislosti (Social) a odpovědná správa (Governance).

Obecně k ESG

Co jednotlivé oblasti zájmů a hodnocení ESG zahrnují? Kategorie životního prostředí se zaměřuje a hodnotí požadavky týkající se ekologických témat a dopadů působení obchodních korporací – obsahuje tak zejména kritéria emisí, uhlíkové stopy, spotřeby vody a obecně udržitelnosti v rámci dopadů na výroby a podnikání na životní prostředí.

Kategorie sociálních otázek zase posuzuje společenské dopady fungování obchodní korporace, zejména pak dodržování lidských práv, pracovní podmínky a v neposlední řadě i zásady ochrany spotřebitele.

Třetí kategorie cílí na vnitřní řízení a postupy konkrétní společnosti – posuzuje tak například strukturu řízení společnosti, odměňování zaměstnanců, strukturu investorů nebo investiční strategie.

Ve všech těchto oblastech by se tak obchodní korporace, která se rozhodne přihlásit ke konceptu ESG, měla chovat odpovědně a s co možná nejmenšími negativními dopady svého jednání a podnikání. Pokud jsou pak požadavky v těchto klíčových oblastech řádně naplňovány, je na danou společnost nahlíženo, jakožto na „společensky odpovědného investora“, tedy investora, který považuje zahrnutí odpovědného přístupu do svých hodnot.

Důvodů pro zahrnutí myšlenek ESG do svých korporátních hodnot je vícero. Zaprvé tu jsou důvody, kdy obchodní korporace tyto požadavky splňovat musí, a to jak z důvodu existence závazné právní úpravy (ať už na národní úrovni, tak i na úrovni EU), tak i z jiných důvodů, například z důvodu nastavení v rámci koncernového uspořádání. Zde je třeba zmínit zejména vztahy mezi řídicími a řízenými osobami, kdy mateřská společnost začne koncept ESG prosazovat, anebo etické kodexy v rámci dodavatelských řetězců (závazek dodavatele vůči odběrateli dodržovat určité předem dohodnuté požadavky na pracovní podmínky, diskriminaci či třeba dodržování lidských práv).

Dalším důležitým důvodem pro naplňování těchto požadavků je konkurenceschopnost. Sílicí tlak na dodržování ESG není vyvíjen pouze aktivisty, ale i spotřebiteli samotnými, kteří stále častěji sami požadují po společnostech odpovědný přístup, nejen v oblasti životního prostředí.[\[1\]](#) Vystupovat jakožto společnost s udržitelným podnikáním je tak výhodou nejen u široké veřejnosti, ale například i v rámci veřejných zakázek, kde může být ESG i podmínkou účasti.[\[2\]](#)

Právní úprava ESG v zahraničí

V řadě států již existuje příslušná národní úprava dané problematiky (např. USA, Velká Británie), nebo taková úprava v blízké nabude účinnosti. To je i případ německého zákona o náležité péči v dodavatelských řetězcích (Lieferkettengesetz).

Z našeho pohledu je důležité od sebe odlišovat právní úpravu na vnitrostátní (národní) úrovni a právní úpravu na úrovni Evropské unie. Co se týče úpravy národní, pak se ve většině případů jedná o právní úpravu, která je nějakým způsobem omezená. Omezení může být osobní skrze povinné subjekty (kdo je adresátem daných předpisů), kdy se právní úprava vztahuje pouze na společnosti od určitého počtu zaměstnanců (např. Francie), anebo o omezení věcné (obsahové), když se například tato úprava vztahuje pouze na právní úpravu ochrany lidských a zaměstnaneckých práv a otázky životního prostředí jí upraveny nejsou. Tak tomu je v případě norské právní úpravy.

V mnoha státech navíc komplexní národní právní úprava zcela chybí, což je i případ České republiky, a tak v této problematice hrají důležitou roli i mezinárodní úmluvy, mezi které patří například klimatická Pařížská dohoda z roku 2015 nebo tzv. Agenda 2030, tedy plán, kterým se OSN snažila posílit celosvětovou udržitelnost do roku 2030).

Evropská unie v oblastech ESG vyvíjí své aktivity jak prostřednictvím rámcové politiky, tak i přímo prostřednictvím samotného práva EU. Pro rámcovou politiku jsou klíčové zejména enviromentální dohody (Zelená dohoda z roku 2019) a také tzv. finanční rámce, skrze které může EU usměrňovat finanční toky na základě plnění určitých požadavků. Příkladem může být třeba tzv. klimataxonomie, neboli vytvoření klasifikačního systému[3], kde lze přesměřovat finance na základě plnění určitých kritérií týkajících se udržitelnosti sociálních a enviromentálních cílů, ale i požadavků na zveřejňování nefinančních korporátních zpráv o dopadech na životní prostředí a společnost (NFRD).

Toto jde ruku v ruce s tzv. SDFR, tedy již účinným nařízením 2019/2088, kterým je zavedena povinnost zveřejňovat finanční informace týkající se dopadů investic dané společnosti na životní prostředí či společnost[4]. NFRD se však vztahuje pouze na podniky splňující určitá kritéria (počet zaměstnanců a obrát), kterými jsou zejména velké podniky. I z tohoto důvodu byl v dubnu 2022 finálně přijat nový návrh směrnice (tzv. CSRD)[5], která zavede povinnosti zveřejňování informací o dopadech nefinančního jednání společnosti na životní prostředí a společnost i pro menší podniky, než tomu bylo doposud dle NFRD (kritérium počtu zaměstnanců se sníží na 250 a roční obrát bude ve výši 40 milionů EUR či vlastnictví aktiv ve výši 20 milionů EUR).

Jsou však i další směrnice, kterými se EU snaží problematiku ESG harmonizovat, když tato úprava má pomoci zejména těm členským státům, kterým komplexní právní úprava zatím chybí. Zde musíme zmínit návrh nové směrnice o náležité péči v oblasti udržitelnosti podniků, který Komise představila na konci února roku 2022. Tento návrh se vztahuje zejména na velké a nadnárodní podniky se stanoveným počtem zaměstnanců a výši celosvětového ročního obrátu (150 milionů EUR a více). Těmto podnikům bude tato směrnice ukládat povinnosti týkající se nejen dodržování lidských práv, ale právě také ochrany životního prostředí, a to i v rámci dodavatelských řetězců.

Právní úprava nám vždy stanoví způsob dodržování těchto závazků (tzv. due diligence obligations) a způsob, jakým je dodržování ESG zveřejňováno („reporting“). Výše zmíněná směrnice tak stanovuje například povinnost společností, které splní kritéria obrátu a počtu zaměstnanců přijmout kodex, kterým se zaváží k dodržování zásad ESG a způsobu jejich dodržování (např. zavedení prevenčních opatření, využití nestranných auditorů ke kontrole investic či možnosti rozvázat smlouvy, které zásady ESG porušují).

Navíc pak v rámci reportingu zavádí povinnost těchto společností podávat roční zprávy o dodržování

ESG nebo plánovat strategie „due diligence“ na rok dopředu.

K aktuálnímu stavu ESG v České republice

V současné době nemáme v České republice žádnou komplexnější právní úprava problematiky ESG. Nicméně je potřeba počítat právě s výše uvedenými akty Evropské unie, které budou v příštích letech nabývat na účinnosti, a jež bude mít ČR povinnosti transponovat do svého právního řádu.

Do určité míry nám absenci národní úpravy substituuje například Rada kvality ČR, která však řeší pouze CSR, tedy například vynechává otázky týkající se životního prostředí. V tomto směru je třeba zmínit například Národní akční plány CSR, které podporují myšlenky společenské odpovědnosti českých korporací.

Dobrovolně se k plnění požadavků ESG zavazují pak některé obchodní společnosti skrze etické kodexy, které si sami vytváří a kterým vyjadřují některé zásady, které chtějí dodržovat.

Určité náznaky prosazování konceptu ESG se přesto již objevily i v některých právních předpisech, například v zákoně [563/1991](#) Sb., o účetnictví, ale ten se skutečně orientuje pouze na specifickou oblast společností, a nelze tedy hovořit o obsáhlejší a komplexnější právní úpravě. Zmínit je vedle toho možné i novou právní úpravu, účinnou od 1.7.2022, která podporuje nízkoemisní mobilitu, která se snaží motivovat přechod společností na nízkoemisní služební vozidla úlevami při výpočtu nepeněžního příjmu zaměstnance z užívání služebního vozu či skrze instalování nových dobíjecích stanic.

Shrnutí

Závěrem lze konstatovat, že koncept ESG postupně i v České republice nabývá na významu, přičemž s ohledem na připravovanou unijní právní úpravu bude tlak na dodržování ESG požadavků prostřednictvím due diligence a reportingu do budoucna výrazně sílit. I z tohoto důvodu lze jen doporučit se tématům ESG zabývat již nyní a začít některé tyto zásady a požadavky do svých smluv či kodexů zavádět dobrovolně.

JUDr. Thomas Britz Ass. jur.,
advokát
Associate Partner

Dott.ssa Alice Meier

Rödl & Partner

Rödl & Partner

Platněřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 236 163 111

e-mail: alice.meier@roedl.com

e-mail: thomas.britz@roedl.com

[1] Viz Pro polovinu Čechů je udržitelné podnikání aktuálním tématem. E15.cz [online]. 9.6.2022 [cit. 2022-06-28]. Dostupné >>> [zde](#).

[2] Viz Co je to ESG a co pro Vás znamená?. Epravo.cz [online]. 9.3.2022 [cit. 2022-06-28]. Dostupné >>> [zde](#).

[3] Vytvoření na základě nařízení EU 2020/852 ze dne 18.6.2020 - viz EUR-Lex - 32020R0852 - EN - EUR-Lex (europa.eu).

[4] Viz NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2019/2088. Úřední věstník EU [online]. 27.11.2019 [cit. 2022-06-28]. Dostupné >>> [zde](#).

[5] Viz SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2021/0104. Evropská komise [online]. 21.4.2021 [cit. 2022-06-28]. Dostupné >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zákon o prověřování zahraničních investic v kontextu nových návrhů Evropské komise](#)
- [Spolupráce s influencery: na co si dát pozor?](#)
- [Jak správně zapsat volnou živnost do obchodního rejstříku?](#)

- [GLP-1 v potravinářství: čekají nás v EU „GLP-1 friendly potraviny“?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 23.: Smluvní byznys modely v energetice: PPA, dynamické tarify, „sdílená energie“](#)
- [Ochrana korporace a jejích členů proti zneužití hlasovacích práv](#)
- [Za smlouvu o výkonu funkce člena statutárního orgánu je třeba považovat každou smlouvu, která jí svým obsahem materiálně odpovídá, bez ohledu na to, jak je označena](#)
- [Základní rozdíly ve fungování společnosti s ručením omezeným v Anglii a v České republice - I. část](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 22.: Zprostředkovatelská činnost v energetice: pravidla, dohled Energetického regulačního úřadu a spory se spotřebiteli](#)
- [Právo stavby a jeho uplatnění v praxi](#)
- [Odčinění nemajetkové újmy v souvislosti se zásahem do pověsti právnické osoby](#)